

بسم الله الرحمن الرحيم

مدیریت نوین منابع انسانی در

بخش سلامت (الگوی بازآفرینی شده)

(با همکاری و نظارت دکتر سید عباس حسینی)

مؤلفین:

دکتر حسین مبارکی

(عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران)

محبوبه بیات

دکتر علی حیرانی

شیوا مافی مرادی

دکتر محمد هادی

سرناسه:	مبارکی، حسین، ۱۳۴۳
عنوان و نام پدیدآورنده:	مدیریت نوین منابع انسانی در بخش سلامت (الگوی بازآفرینی شده) / مولفین: حسین مبارکی... و دیگران؛ با همکاری و نظارت سید عباس حسینی.
مشخصات نشر:	بارسه نگار، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری:	۱۸۸ ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی)
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۸۱۶-۳-۳
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	مولفین: حسین مبارکی، محبوبه بیات، علی حیرانی، شیوا مافی مرادی، محمد هادی
یادداشت:	کتابنامه: ص: ۱۶۲
موضوع:	نیروی انسانی - مدیریت
موضوع:	نیروی انسانی - برنامه ریزی
شناسه افزوده:	حسینی، سید عباس، ۱۳۴۵
رده بندی کنگره:	۱۳۹۱ م ۵ / ۵ / ۵۲۹ HF۵۵۲۹
رده بندی دیویی:	۶۵۸ / ۳۰۱
شماره کتابشناسی ملی:	۲۷۰۳۲۶۶

نام کتاب	مدیریت نوین منابع انسانی در بخش سلامت (الگوی بازآفرینی شده)
مولفین:	حسین مبارکی، محبوبه بیات، علی حیرانی، شیوا مافی مرادی، محمد هادی
ناشر:	سرنوشت سازان
چاپ اول:	بهار ۱۳۹۱
تیراژ:	۳۰۰۰ جلد
ناظر چاپ	عبدالله فتوحی
طرح روی جلد:	فرهاد کریمی
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۸۱۶-۳-۳
	۶۰۰۰ تومان

آدرس مکاتبه: میدان انقلاب - ابتدای کارگر شمالی - کوچه مجد - پلاک ۲

تلفن: ۶۶۵۹۴۵۹۲

تسلی حقوق مادی و معنوی این اثر برای ناشر محفوظ است. لذا هر گونه تکثیر و بازآفرینی مطالب به هر نحو ممکن در هر گونه رسانه، کتاب، مجله، جزوه و لوح فشرده بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نبوده و موجبات پیگرد قانونی را فراهم می آورد.

سخن وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

در عصر حاضر سرمایه انسانی بالاترین و باارزشترین سرمایه و بزرگترین دارایی هر کشور و هر سازمانی محسوب می شود و استراتژیک ترین عامل برای توسعه کشورها است. لذا، مدیریت اثربخش این منابع کلید موفقیت هر سازمان در هر کجای دنیا می باشد.

مدیریت منابع انسانی رویکردی جامع و استراتژیک به منابع کلیدی سازمان یعنی منابع انسانی دارد و باید از چنان مدیریتی قوی برخوردار باشد تا آن را همگام با سایر قسمتها پیش برد. به دلیل تغییر در فلسفه وجودی منابع انسانی و همچنین جدایی ناپذیر بودن آن از مسائل سازمان باید مدیریت منابع انسانی از راهبردهای ویژه برخوردار بوده و برنامه ریزی برای آن از مهمترین اولویتهای سازمان باشد. شاید بتوان به سادگی اذعان نمود که یکی از بارزترین دلایل ضعف در عملکرد نظام مدیریت منابع انسانی در سازمانهای کشورمان، نادیده انگاشتن اهمیت تحقق اهداف نظام مدیریت منابع انسانی و نقش آن در تحقق اهداف سایر خرده نظامها در سطوح کلان سازمانها می باشد.

با توجه به وظیفه و رسالت خطیر متولیان بخش سلامت در تامین، حفظ، ارتقای سلامت جامعه و همچنین تربیت، تامین و توزیع نیروی انسانی متعهد و مسئول، می توان گفت که نظام مدیریت منابع انسانی در چنین بخشی یکی از مهم ترین و استراتژیک ترین حوزه های

عملکردی جهت تحقق رسالت متولیان این بخش است. از این رو با توجه به مسائل و چالش‌های پیش‌روی مدیریت این حوزه و عدم وجود انسجام عملکردی میان بخش‌های مختلف این نظام که خود به نوعی زائیده عدم یکپارچگی میان اهداف و استراتژی‌های تعیین‌شده در سطوح بالادستی و سطوح خردتر می‌باشد، ایجاد تحولی اساسی در نظام مدیریت منابع انسانی بخش سلامت از طریق بازتعریف و طراحی مفهومی نوین از نظام مذکور ضرورت می‌یابد. در واقع، حرکت در این مسیر این امکان را ایجاد می‌نماید تا با نظر به اهداف تعیین‌شده در برنامه‌های توسعه‌ای کشور، افق حرکتی کشور در بخش سلامت و جایگاه نظام مدیریت منابع انسانی را در آن تعیین نموده و بر آن اساس به تعیین اهداف کلان و راهبردهای مداخله‌ای کوتاه‌مدت و میان‌مدت در جهت اثربخش نمودن سازوکارهای این نظام اقدام نمود.

مجموعه حاضر حاصل تلاشی است که در این زمینه و با نگاهی تازه به حوزه‌های کارکردی نظام مدیریت منابع انسانی، از آبان ماه سال ۱۳۸۹ بنا به سیاستهای اتخاذ شده در سطوح کلان و اهداف عالی این وزارت در حوزه معاونت توسعه مدیریت و منابع و در طی صدور ابلاغی مبنی بر «تدوین سند جامع منابع انسانی بخش سلامت کشور»، آغاز شد و با همکاری و تلاش‌های مستمر و بی‌وقفه مدیر محترم پروژه، اعضای محترم دبیرخانه تدوین سند و با بهره‌مندی از نظرات کارشناسی و تخصصی اعضای گرانقدر کمیته راهبری، در شهریور ماه سال ۱۳۹۰ به ثمر رسید. در این قسمت فرصت را غنیمت شمرده و از کلیه عزیزانی که دبیرخانه سند را در طول مسیر تدوین این مجموعه

ارزشمند و نو یاری نموده و مقدمات تحولی نوین در نظام مدیریت منابع انسانی بخش سلامت را فراهم ساختند، تشکر می نمایم.

امید است مجموعه حاضر، بارقه ای برای ایجاد تحول در نظام مدیریت منابع انسانی بخش سلامت کشور و راهگشایی برای حل چالش های پیش روی سیاستگذاری در این بخش باشد. در آخر، با توجه به مفهومی بودن محتوای کتاب پیش رو، صمیمانه از تمام صاحب نظران و اندیشمندان محترم انتظار دارد پس از مطالعه، ما را از نظرات و پیشنهاد های سازنده خود بهره مند نمایند که مبرهن است همدلی، خرد جمعی و تعهد، همیشه به بهترین نتیجه خواهد انجامید.

دکتر مرزیه جیده تهرودی

سخن رئیس شورای سیاستگذاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

امروزه نقش راهبردی منابع انسانی به عنوان مهم‌ترین سرمایه سازمانی در تحقق اهداف کلان و مأموریت سازمان‌ها، بر کسی پوشیده نیست. اهمیت مدیریت منابع انسانی زمانی آشکارتر می‌شود که با نگاهی کاملاً نظام‌مند به آسیب‌شناسی حوزه‌های کارکردی این نظام در طول دهه‌های اخیر در سطح کشورمان پردازیم. تنها در این صورت است که به پیچیدگی و چالشی‌بودن مسائل موجود پی برده و متوجه می‌شویم که موضوع‌های مربوط به نظام مدیریت منابع انسانی، نه تنها مسائلی تک‌بعدی و ساده نیست، بلکه حل آن‌ها در گرو توجه به مسائل و رابطه دوسویه کارکردی میان این نظام و سایر نظام‌های بالادستی، موازی و زیرمجموعه آن است.

در این راستا به نظر می‌رسد تدوین سندی جامع در حوزه مدیریت منابع انسانی کشور خواهد توانست مسیر شناسایی راهبردهای کلیدی و اقدام در جهت ساماندهی این منابع ارزشمند را تا حد زیادی هموار سازد. بدیهی است بخش سلامت کشور به دلیل در اختیار داشتن منابع انسانی با بیشترین تنوع و بالاترین سطح تحصیلات در بین بخشهای گوناگون کشور، مدیریت معقول‌تری را طلبیده و از پیشگامان این مسیر باشد.

لازمه مشروعیت‌بخشی به محتوای کمی و کیفی سند جامع مدیریت منابع انسانی بخش سلامت کشور که تدوین آن پس از ابلاغ مقام عالی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با تلاش همکاران ارجمند در دبیرخانه تدوین سند و مساعدت‌های بی‌دریغ

اعضای محترم کمیته راهبری آغاز گردید، طراحی یک چارچوب مفهومی جامع بعنوان نقشه راه می باشد، تا از این طریق بتوان با اقدام به بازآفرینی نظام مدیریت منابع انسانی، ضمن بسترسازی به منظور جلب مشارکت تمام ذینفعان داخلی و خارجی در مسیر تدوین این سند ارزنده، جایگاه آن را در میان سایر موضوع ها و استاد مرتبط چون نقشه جامع علمی سلامت کشور تثبیت نموده و آن را به سندی قابل اتکا از سوی مجامع بالادستی تبدیل نمود، لذا مجموعه پیش رو به عنوان ماحصل زحمات دوستان و همکاران دست اندرکار و به منظور مشروعیت بخشی به مراحل بعدی تدوین سند، تنظیم و تدوین گردیده است.

امید است مجموعه حاضر مقبول نظر و توجه مدیران دلسوز، صاحب نظران و علاقه مندان به ایجاد تحول در حوزه مدیریت منابع انسانی بخش سلامت کشور واقع گردیده و برانگیزاننده بزرگواران مدیریت منابع انسانی سایر بخشها نیز باشد.

دکتر باقر لاریجانی

تقدیر و تشکر

بمنظور تدوین این مجموعه اقدامات مختلفی در مراحل متفاوت و توسط افراد و صاحبانظران متعددی انجام گردیده است. در واقع هسته اصلی این مجموعه را تحلیل اسناد بالادستی حاکم بر فضای مدیریت منابع انسانی بخش سلامت و تحلیل چالش‌های منابع انسانی بخش سلامت تشکیل می‌دهد. در راستای احسانی نیاز به تدوین سند جامع مدیریت منابع انسانی بخش سلامت و تشکیل دبیرخانه تدوین سند جامع مدیریت منابع انسانی، یکی از گام‌های اولیه تعیین‌شده، شناسایی فضای حاکم بر مدیریت منابع انسانی بخش سلامت بود. بدین‌وسیله از اعضای محترم کمیته راهبری تدوین سند¹، اعضای اصلی دبیرخانه² و همچنین اعضای گروه تحقیق و توسعه اداره کل منابع انسانی وزارت بهداشت در مان و آموزش پزشکی³ که اقدام به برنامه‌ریزی انجام این مهم نمودند، و سایر دوستان و همکارانی که ما را در این امر کمک کردند، تشکر بعمل می‌آید.

¹ دکتر حسین مبارکی، مشاور معاونت توسعه مدیریت کل منابع انسانی و پشتیبانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مدیر پروژه تدوین سند

جامع مدیریت منابع انسانی بخش سلامت کشور

دکتر غلامحسین صالحی زلاتی، معاون دفتر ارزیابی فناوری، تدوین استاندارد و تفرقه سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر عباس وثوق‌مقدم، هماهنگ‌کننده برنامه‌های توسعه وزارت در شورای سیاست‌گذاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر بهزاد دهماری، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر آرش رشیدیان، رئیس مرکز تحقیقات ملی سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر محمدرضا ملکی، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران سابق

دکتر محمد هادی، مشاور مدیر کل منابع انسانی و پشتیبانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر ناصر ممتازمتش، رئیس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر حمید روائی، مدیر کل دفتر مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات بالینی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

مهندس مسعود ابوالحلاج، مدیر دفتر برنامه‌ریزی مالی و بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر محمد شریعتی، قائم مقام معاون بهداشتی و رئیس مرکز توسعه شبکه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر محمد فتحی، رئیس مرکز توسعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر علی جبرانی، دانشجوی PhD رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

² محبوه بیات، دکتر علی حیرتی و شیوا مافی مرادی

³ رفیه خلیل‌زاده، طاهره کشتکلی و الهام احسانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول- ضرورت تحول و بازآفرینی نظام مدیریت منابع انسانی بخش سلامت
۱	مقدمه
۳	فرآیند شکل گیری پروژه تدوین سند جامع منابع انسانی بخش سلامت
۴	رویکرد تدوین سند جامع منابع انسانی بخش سلامت
	فصل دوم- تحلیل اسناد بالادستی با نگاه به مدیریت منابع انسانی بخش سلامت
۶	مقدمه
۷	مندولوژی تحلیل اسناد بالادستی
۱۰	تضمین کیفیت تحلیل اسناد بالادستی
۱۱	نتایج تحلیل اسناد
۲۲	چارچوب مفهومی استخراج شده از تحلیل اسناد بالادستی
	فصل سوم- تحلیل چالش های حوزه منابع انسانی بخش سلامت
۲۶	مقدمه
۲۷	مندولوژی تحلیل چالش ها
۴۲	نتایج حاصل از دسته بندی و کدگذاری چالش ها
۵۸	چارچوب مفهومی استخراج شده از تحلیل چالش ها

صفحه	عنوان
	فصل چهارم - بازآفرینی نظام مدیریت منابع انسانی
۵۹	مقدمه
۶۰	ضرورت بازآفرینی نظام جامع مدیریت منابع انسانی بخش سلامت کشور
۶۲	تعریف نظام جامع مدیریت منابع انسانی بازآفرینی شده
۶۳	چارچوب مفهومی به منظور تبیین عملکرد نظام جامع مدیریت منابع انسانی
	پیوست ها
۶۸	برسشنامه نظرسنجی پیرامون چالش های حوزه منابع انسانی
۸۰	مستندات کامل محتوای تحلیل اسناد بالادستی
۱۸۴	منابع

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۱	جدول ۱-۲) طبقه‌بندی درون‌مایه‌های اصلی و زیردرون‌مایه‌های استخراج‌شده از تحلیل اسناد بالادستی
۲۸	جدول ۱-۳) تحلیل اولیه چالش‌ها
۳۳	جدول ۲-۳) تحلیل ثانویه چالش‌ها

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
شکل ۱-۲) تصویر غنی شده تحلیل اسناد بالادستی حاکم بر بخش سلامت با نگاه به مدیریت منابع انسانی	۲۴
شکل ۱-۳) چرخه تحلیل داده‌های کیفی	۳۹
شکل ۲-۳) نمای کلی چارچوب تحلیل درختی	۴۱
شکل ۳-۳) چارچوب مفهومی استخراج شده از تحلیل چالش‌ها	۵۸
شکل ۱-۴) مفهوم‌سازی تلفیقی بر مبنای تحلیل اسناد بالادستی و چالش‌های نظام کنونی مدیریت منابع انسانی	۶۲
شکل ۲-۴) چارچوب مفهومی بازآفرینی نظام جامع مدیریت منابع انسانی بخش سلامت کشور	۶۵